ӘДЕБИЕТ (қазақ)

(Пән: Қазақ әдебиеті - 9-сынып)

1. «Риторика», «Поэзия өнері туралы» еңбектер кімдікі
A) әл-Фараби
B) Ахмет Ясауи
C) Баласағұн
D) Қашқари
E) Рудаки

2. «Көмекей жырау» атанған:
A) Қазтуған
B) Үмбетей
C) Шәді
D) Бұқар
E) Доспамбет

3. «Кім жақын, не қымбат, не қиын» дегенді саралаған
A) Майқы би
B) Қазыбек би
C) Төле би
D) Әйтеке би
E) Бала би

4. Кітап атын «Құтадғу біліг» қойдым
Құтын тұтсын оқушым білікті ойдың, - деген кім
A) әл-Фараби
B) Ж.Баласағұн
C) М.Қашқари
D) А.Ясауи
E) С.Бақырғани

5. «Бәйіт» дегеніміз
A) бір тармақты өлең
B) қос тармақты өлең
C) төрт тармақты өлең
D) бес тармақты өлең
E) жеті тармақты өлең

6.Көк теңіздің үстінде
Көтеріп желкен аштырып,
Жүк тиедің кемеге,
Ниет еттің тәңірінің үйі кебеге.
Жүк тиесең – кетерсің,
Ниет етсең – жетерсің
Жетсең тауап етерсің. Кімнің толғауы
A) Шалкиіз
B) Доспамбет
C) Жиембет
D) Қазтуған

E) Ақтамберді

7. Абақтыда айдан, күннен жаңылдым,
Сарғайдым ғой, сар даламды сағындым.
Қарашығым, құлыным деп зарлаған,
Алыстағы сорлы анамды сағындым. Ақын өлеңіндегі эмоция қандай
A) айыбын сезіну
B) өкініш
C) түңілу
D) сағыныш
E) қанаттану

8. «қалың ел», «айдын көл», «қара жер» деген троптың қай түрі
A) аллегория
B) литота
C) эпитет
D) метафора
E) метонимия

9. М.Жұмабаевтың көркем прозасы
A) «Шолпанның күнәсі»
B) «Ақан сері»
C) «Күнікейдің жазығы»
D) «Қорқыт»
E) «Елес»

10. Өлеңдегі тармақ дегеніміз:
A) буын саны тұрақты келетін өлең жолы
B) мәтінді талдау үшін алынатын бөлшек
C) шығарманың идеясын айқындайды
D) шығарманың сюжетін айқындайды
E) шығарманың көркемдігін айқындайды

11.Жетсе егер қорқынышты қара түнім,
Басса дерт, әлім құрып, шықпай үнім.
Көңіл ашып, кеудеме жан кіргізер,
Өлең менің – шолпаным, айым, күнім. Шумақ қай ақыннан алынған
A) М.Дулатов
B) Ш.Құдайбердіұлы
C) М.Жұмабаев
D) А.Байтұрсынұлы
E) С.Торайғыров

12.Тамағы тоқтық,
Жұмысы жоқтық,
Аздырар адам баласын.
Таласып босқа,
Жау болып досқа,
Қор болып, құрып барасың.
Өтірік шағым толды ғой,
Өкінер уақытың болды ғой. Үзіндіде неше тармақ, неше шумақ бар

A) 6 тармақ, 4 шумақ
B) 7 тармақ, 1 шумақ
C) 6 тармақ, 3 шумақ
D) 8 тармақ, 1 шумақ
E) 5 тармақ, 5 шумақ

13. Мінгені Исатайдың Ақтабан-ай
Сүт беріп, сұлы беріп баптағаны-ай.
Зеңбірек үш атқанда дарымады,
Құдайдың міне қара, сақтағаны-ай. Шумақта қандай ұйқас бар
A) егіз
B) шалыс
C) қара өлең
D) кезектес
E) еркін

14. Тұлпардан тұлпар туады
Сұңқардан сұңқар туады
Асылдан асыл туады
Жалқаудан масыл туады. Кімнің нақыл сөзі
A) Сырым
B) Қазбек
C) Төле
D) Майқы
E) Әйтеке

15. «Бірінші тілек тілеңіз» деп басталатын толғау неше тілектен тұрады
A) жеті
B) сегіз
C) тоғыз
D) он
E) он бір

16. Әдеби бейненің сырт кескінін суреттеуді қалай атаймыз
A) мінездеу
B) бейнелеу
C) образ
D) портрет
E) характер
Дұрыс жауап коды: D
Деңгейі: 1

17. «Үш арсыз бар. Олар: ұйқы арсыз, тамақ арсыз, күлкі арсыз» деген:
A) Әнет баба
B) Төле би
C) Сырым шешен
D) әз Тәуке
E) Қазыбек би

18.Тапқан іске таласпай, шын көнелік
Жұртқа күлкі болмалық, жөнделелік

Арамдықпен, алдаумен күн өткізбей,
Өтірікке өлгенше, шынға өлелік. Шумақ қай ақындікі
A) Сұлтанмахмұт
B) Абай
C) Шәкәрім
D) Мағжан
E) Міржақып

19. «Елден қашқан қос ғашық Ғалидың шалғайдағы туыстарының үйін паналайды. Екеуі бас қосып, бақытты тірлік кешіп жатқанда, аяқ асты Ғали ауырып, дүние салады. Ғали бақилық болғаннан кейін, Жамалды Жұманға қосады». Үзінді қай қаламгердің шығармасынан алынған
A) М.Дулатов
B) Ж.Аймауытұлы
C) М.Әуезов
D) М.Жұмабаев
E) Ш.Құдайбердіұлы

20. Бала жатыр төсекте албыраған,
Әке жатыр еденде қалжыраған.
Түн күзетіп ана отыр, қос жанары
Шарасыздан шаршаған, жаудыраған. Үзінді қай ақынның поэмасынан
A) М.Шаханов
B) М.Мақатаев
C) Қ. Мырза Әлі
D) Т.Молдағалиев
E) Ұ.Есдәулет

21. «Ашу – пышақ болғанда, ақыл – таяқ». Қандай көркемдеуіш құрал бар
A) теңеу
B) метонимия
C) метафора
D) гипербола
E) литота

22. Күлдір, күлдір кісінетіп,
Күреңді мінер ме екенбіз.
Күдеріден бау тағып,
Кіреуке тон киер ме екенбіз. Дыбыстық қайталаудың қай түрі бар
A) аллитерация
B) ассонанс
C) анафора
D) эпифора
E) риторикалық

23. Қазақтың қара өлеңі неше буынды
A) жеті
B) сегіз
C) тоғыз
D) он
E) он бір

24. Ұнамсыз құбылыстарды мысқылдау тәсілі
A) аллегория
B) мысал
C) драма
D) сатира
E) теңеу

25. Құрмаш бейнесі М.Әуезовтің қай шығармасында кездеседі
A) «Қараш-қараш оқиғасы»
B) «Көксерек»
C) «Қилы заман»
D) «Қорғансыздың күні»
E) «Жетім»

26. Аллегория қандай тәсіл
A) әсірелеу
B) құбылту
C) көркем тұспалдау
D) баламалау
E) егіздеу

27. «... Биылғы жұт елді титықтатып кетті ғой. Арқалайтын да, асырайтын да жалғыз нарымыз анау жатқан. Ауыл көшерде бошалап кетіп, ботасыз қайтты. Қаңсытып, таңдайды кептіріп отыр, - деп шал ауыр күрсінді. Қай шығармадан алынған
A) «Күйші»
B) «Күй аңызы»
C) «Сарыарқа»
D) «Боздала»
E) «Бозінген»

28.«Күй аңызы» әңгімесіндегі Естемес шығарған күй
A) «Бозжорға»
B) «Қайран ел»
C) «Наридірген»
D) «Сарыжайлау»
E) «Дала»

29.Өзен де жоқ сыймаған арнасына,
Жылға да жоқ даламен жалғасуға.
Таста тұнған жаңбырдың тамшысындай,
Қалай біткен мына көл тау басына?- үзіндісінде сипатталған көлдің атауы
A) «Жетімкөл»
B) «Айнакөл»
C) «Айдын»
D) «Есіл»
E) «Аққулы көл»

30.Әлек боп, арпалысып, сор-қайғымен,
Жоқ, ата, жасамадым ондайды мен.
Жасымнан естігенім бар-тын еді,

Әйтеуір аққуды атқан оңбайды деп... Үзінді қай автордың шығармасынан алынған

A) Ж.Молдағалиев
B) Н.Айтұлы
C) Қ.Аманжолов
D) М.Мақатаев
E) Ә.Сәрсенбаев

31. «Мәңгілік бала бейне» шығармасының кейіпкерлері

A) Қаныш, Айша, Ғазиза
B) Ләйла, Құмар, Қатира
C) Қасым, Ғайша, Ақан
D) Қалтай, Бақтығұл, Сәлмен
E) Қожаш, Әлкен, Бірке

32. «Ертең біздің ауданда қаралы жиын өтпек. Өзің сияқты балаларды өткенде қала жаққа алып кеткен. Содан әлі күнге дейін хабар жоқ. Енді міне, көзге көрінер өзің қалған екенсің. Ертеңгі жиынға өзіңді қолға ұстап көтеріп шықсақ деген ой келіп еді». Қай шығармадан алынған үзінді

A) «Шықпайтын есік»
B) «Мәңгілік бала бейне»
C) «Менің үкім»
D) «Сағым»
E) «Сағыныш»

33. Сәрсенбай, Шолпан қай шығарманың кейіпкерлері

A) «Шолпанның күнәсі»
B) «Қаралы сұлу»
C) «Ғазиза»
D) «Бақытсыз Жамал»
E) «Мұңлы Мариям»

34. «құба жон», «қайғысыз ұйқы», «қайырусыз жылқы» деген өрнектеудің қай түрі

A) айқындау
B) ауыстыру
C) әсірелеу
D) ұлғайту
E) кішірейту

35. Жылады сорлы халық малын айтып
«Кеткен соң қолдан шығып келмес қайтып».
Дейді де еңірейді, егіледі,
Қайғының күндіз-түні күйін тартып. Үзінді Жамбылдың қай өлеңінен

A) «Алғадайға»
B) «Зілді бұйрық»
C) «Шағым»
D) «Қуғын»
E) «Кедей күйі»

36. «Ерғабыл қарттың баласының келеміз дегенін естігелі дегбірі қашады. Бір қуанып, бір мұңаяды. «Қара арғымақ арыса, қарға адым жер мұң болар», - деп мақалдап

көзін жұмды. Ерекең ұйықтамаса да көзін жұмып отыруды ұнататын. –Уақыт шіркін зымырап өтті де шықты. Тәңірінің құдіреті күшті-ау! Енді, міне, тірліктегі ырыздық несібенің таусылуы да тақады. Әйтеуір артымызда бір жаман бар. Тұяқсыз пенде емеспіз ...». Үзінді қай қаламгердің шығармасынан алынған

A) Т.Ахтанов. «Шырағың сөнбесін»
B) Ә.Кекілбаев. «Аңыздың ақыры»
C) Т.Әлімқұлов. «Қараой»
D) Т.Әбдік. «Қонақтар»
E) Ш.Мұртаза. «Қызыл жебе»

37. Сапабек пен Тома қай шығарманың кейіпкерлері
A) «Қонақтар»
B) «Аңыздың ақыры»
C) «Қараой»
D) «Боранда»
E) «Қылкөпір»

38. Орта көлемді эпикалық жанр
A) әңгіме
B) новелла
C) повесть
D) ода
E) сонет

39. Арқаның Бетпақ деген даласы бар,
Бетпақ шөл, ойлы-қырлы панасы бар. Үзіндіде көркемдегіш құралдың қай түрі бар

A) егіздеу
B) пейзаж
C) антитеза
D) әсірелеу
E) теңеу

40. Еділді алып - елді алды,
Енді алмаған нең алды?
Кетейін десең жерің тар,
Кетпейін десең кәпір бар! Үзінді қай ақыннан алынған
A) Мұрат
B) Нарманбет
C) Мәшһүр Жүсіп
D) Шортанбай
E) Күдеріқожа

41. «... Анадайда тұрып қайта-қайта шаңдатып, жер тырнайды. Сары жотаға қарап-қарап қойып, әрлі-берлі жүріп жер иіскелейді. Тыныштала алмағандай. Құрмаштың әжесі: -Түу, мына кәпірдің екі көзі жап-жасыл болып кетіпті-ау, тұқымын сезген екен мына жүзіқара; қой, балам, енді мұны өлтіріп, терісін алайық, – деп еді. Құрмаш бұл сөзге көнбеді». Үзінді қай шығармадан алынған
A) «Қонақтар»
B) «Аңыздың ақыры»

C) «Құлагер»
D) «Көксерек»
E) «Атаукере»

42. Драма дегеніміз:
A) әрекет, тартыс
B) оқиға, баяндау
C) монолог, әңгімелеу
D) сипаттау, бейнелеу
E) эмоция, лиризм

43. «Жау тылындағы бала» қай кезең оқиғасын суреттейтін шығарма
A) ұлт-азаттық көтеріліс
B) азамат соғысы
C) бірінші дүниежүзілік соғыс
D) екінші дүниежүзілік соғыс
E) кәмпеске кезеңі

44. С.Сарғасқаевтың «Тәмпіш қара» повесі неше бөлімнен тұрады
A) бес
B) алты
C) жеті
D) сегіз
E) тоғыз

45. Шаншатай, Иманбек, Ертай қай шығарманың кейіпкерлері
A) «Біз төртеу едік»
B) «Тәмпіш қара»
C) «Он бес жасар чемпион»
D) «Боранда»
E) «Менің атым Қожа»

46. Келді, міне, азаттығым, теңдігім,
Бостандықта бойлығым мен ендігім.
Шешіл енді, шемен болған шерлі үнім.
Қарсы қарап қатал мынау заманға,
Айналдық біз қайтпас, қайсар қамалға. Үзінді қай ақыннан алынған
A) М.Шаханов
B) Ұ.Есдәулет
C) Т.Медетбек
D) Ф.Оңғарсынова
E) Ғ.Қайырбеков

47. М.Шахановтың «Нарынқұм зауалы» кімге арналған
A) Исатайға
B) Махамбетке
C) Сырымға
D) Кенесарыға
E) Наурызбайға

48. Шомбал жігіт кіріп келді ентелеп.

Әке, - деді ол кірген бойда
Әке, - деді еркелеп.
Жүруші едің маған ылғи өкпелі,
Кеюші едің, мал болмайсың деп мені
Сол сөзіңді, сірә, қайтып аласың-ау шамасы.
Аты шулы Баймағамбет сұлтанның
Маған берген сыйлығына қарашы. Үзінді қай автордың шығармасынан алынған
A) Ұ.Есдәулет
B) Т.Медетбек
C) М.Шаханов
D) Ж.Молдағалиев
E) С.Мәуленов

49. Сөзді айттым кімдерге де етсе талап,
Ашық сөйлеп жақын жанды жанға балап.
Ғаріп, пақыр, жетімдердің басын сипап,
Діні қатты халайықтан қаштым, міне. Хикметтің авторы кім
A) Ахмет Яссауи
B) Қорқыт
C) Баласағұн
D) әл-Фараби
E) Мәшһүр Жүсіп

50. Қалмақ жеңіп, қазақтан алған кегін,
Қалқаман қиссасында жазып едім.
«Мың жеті жүз жиырма үшінші жыл
Ақтабан шұбырынды болды», - деді. Шәкәрімнің қай поэмасынан алынған
A) «Қалқаман-Мамыр»
B) «Еңлік-Кебек»
C) «Қорқыт»
D) «Нартайлақ-Айсұлу»
E) «Ләйлі-Мәжнүн»

51. «Анадан өнеге көрмеген қыз жаман, Атадан өнеге алмаған ұл жаман»; «Ат тұяқты келеді, ақын тілді келеді». Нақылдар кімдікі
A) әл-Фараби
B) Ахмет Яссауи
C) Қорқыт
D) Баласағұн
E) Мәшһүр Жүсіп

52. «Төбесі көкке жеткен ала шатырлар тігіліп, оған мың жерден кілемдер төселсін»,- деп бұйрық берді Баяндүр хан. Ішкі және тысқы оғыздардың барлық бектері Баяндүр ханның тойына жиналды. Тойға Байбөрі бек те келді». Үзінді қай жырдан алынған
A) «Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы»
B) «Диуани Хикмет»
C) «Үш қиян»
D) «Құтты біліг»
E) «Сарыарқа»

53. Тайсойған, Ойыл, Қиыл, Дендеріміз,

Қарабау мекен еткен жерлеріміз.
Жайық пен Қарабаудың тең ортасы
Тепсеңге мал жайылар кең жеріміз. Мұрат ақынның қай толғауы
A) «Бала зары»
B) «Зар заман»
C) «Сарыарқа»
D) «Туған жер»
E) «Атамекен»

54. «Жалғаншы фәни жалған-ды», «Қыз», «Айжарыққа айтқаны толғауы» кімдікі
A) Жамбыл
B) Шортанбай
C) Сүйінбай
D) Мұрат
E) Дулат

55. Имаш, Рәзия, Момынқұл, Үбіш қай шығарманың кейіпкерлері
A) «Жусан иісі»
B) «Бөгет»
C) «Ұшқан ұя»
D) «Туған ел»
E) «Әпке»

56. «... Байжанның байлығына қызыққан Сәрсенбай қызын беруге келісім береді. Сөйтіп екі жақ уағдаласып қояды. Қыздың анасы қызын Жұмағұлға беруге қарсылық танытса да, әкесі олардың қарсылығына да, көңілдеріне де қарамайды. Сондай бір күндерде ауылда жиын-той болып, жастар бір отауға жиналады. Жиында бітімі де, сымбаты да, сәні де, сөзі де бөлек жігіт Ғали болады». Үзінді қай шығармадан алынған
A) «Қалың мал»
B) «Қамар сұлу»
C) «Бақытсыз Жамал»
D) «Ақбілек»
E) «Күнікейдің жазығы»

57. «Рәзияның тұңғышы Үбіш, онан кейінгілері Үбиан, Сәлима, Әлима кілең қыз бала болады. Момыш әкемнің айтуынша, мен мың да тоғыз жүз оныншы жылдың қысында, ескіше декабрьдің жиырма төртінде туыппын. Әкем ол күні Әулиеата шаһарында екен. Мен туған соң, Имаш бабам жан-жаққа кісі шаптырып, әкеме де хабаршы жіберіпті». Үзінді қай шығармадан алынған
A) «Шырағың сөнбесін»
B) «Ұшқан ұя»
C) «Бесін»
D) «Туған жер»
E) «Өмір мектебі»

58. Жеті жұртың кеткен жер.
Қайырсыз болған неткен жер
Адыра қалғыр көк Жайық
Көпір салып өткен жер.
Асан қайғы, Қазтуған
Орақ, Мамай, Телағыс,

Шораның шұбап жеткен жер. Үзінді қай толғаудан алынған
A) «Зар заман»
B) «Сандықтас»
C) «Бала зары»
D) «Сарыарқа»
E) «Үш қиян»

59. «Осы кезде Жаңыл кіріп, төменгі жаққа келіп отырды. Естемес қабақ астынан қыздың тұлғасын шолып өтті. Жасы он алты-он жетілер шамасында болар. Үстіндегі жалаң көк көйлегі тозған. «Әттең, үлде мен бүлдеге ораса, жанып-ақ кетер едің-ау, - деп қояды Естемес ішінен». Үзінді қай шығармадан алынған
A) «Бозінген»
B) «Күй аңызы»
C) «Өнер туралы аңыз»
D) «Өмір мектебі»
E) «Оянған өлке»

60. Ор қояндай қабақты
Қиған қамыс құлақты
Омырауы есіктей,
Табаны жалпақ тарланды,
Таңбалап мінер ме екенбіз. Үзінді қай жыраудан алынған
A) Шалкиіз
B) Доспамбет
C) Шобан
D) Ақтамберді
E) Жиембет